צב: דם חטאת פרק אחד עשר זבחים

וקרן ואצבע וחודה. מימה לי חומרי קחשיב הא לא הוו מליבא דמאן דאמר דאית ליה חודה ליה ליה קרן כדמוכח לעיל בפרק לחטאו מקומן (דף נג.) דפליגי רבי ור"א בר"ש ור"ש לומר דהכי אמר בה] קרן למאן דאית ליה וחודה למאן דאית ליה ° וכן גרים לפרש לעיל בפ"ק בה] (דף י:) והאיכא מודה: **אי** הכי אחד הנאכלות ואחד הפנימיות אחד הפנימיות ואחד הנאכלות מיבעי ליה. שהפשוט יותר יש לו להזכיר תחלה ובפ"ק דסוכה (דף כ.) גרים רש"י במשנה אחת קטנה ואחת גדולה ופריך בגמרא אחת גדולה ואחת קטנה מיבעי ליה דהכי משמע אחת היא הגדולה ואחת היא הקטנה כלומר כמוה היא ואיהי תלוקה לדין שני וכן דרך תנאים בכל מקום דהיינו דפשיטא ליה תני ראשון ואותו השני כשבא להשמיענו משנה לו שונה אחריו כדאמר בר"ה (דף טו:) אחד יבנה ואחד כל מקום שיש שם ר"ד וכב"ק (דף ב:) אחד המופר בור ואחד ל) המופר שיח ומערה ובמסכת סוטה (דף מג.) אחד הכותה ואחד הלוקח ואחד היורש וטובא תנן התם גבי מערכי המלחמה הכי וקשה מהיא דפ' ג' דתמורות (דף כ:) לאחד מדשות ואחד ישנות ושנות פשוט לטומאה יותר מחדשות ובפ' החולין (ובמות מא.) אחד כחולות ואחד בעולות אלמא דנקט שאינו פשוט תחילה ויש לחלק דהיכא דקאי אקלא לו בפלוגתא לא) דלעיל התם הוא דרגיל למתני הפשוט תחילה והא דתנן (בפהדרין דף לב.) אחד דיני ממונות ואחד דיני נפשות בדרישה ובחקירה אע"ג דקאי אקלא לדידי דאיירי בפרקא דלעיל בדיני ממונות נקט נמי דיני ממונות בדרישה וה"ל שמעון הקשה מהיא דמנחות פרק רבי ישמעאל (מנחות פג.) דקתני ותכ"א אחד חול ואחד שבת משלם היה בא וה"ל למיתני שבת בדרישה לב) ובסיפא ותכ"א אחד שבת וא' חול בשלם קופות ובשלם מגלות וה"ל למינקט חול בדרישה ו):

וקרן ואצבע וחודה ואישים אדרבה חטאת העוף הוה ליה לרבויי שכן חוץ כמותה ואכילה כמותה הגך נפישין רב יוסף אמר אמר קרא [1]יאכלנה א) לזו ולא לאחרת בנאכלות מיעט הכתוב ואלא זאת ל"ל אי לאו זאת הוי אמינא יאכלנה אורחיה דקרא ב) קמ"ל רבה אמר אמר קרא [2]אשר יזה בהזאות ג) הכתוב מדבר (פ) והתניא ד) אע"פ שאין הכתוב מדבר אלא בנאכלות לענין מריקה ושטיפה אבל לענין כיבום אשר יזה כתיב אי הכי אחד הנאכלות ואחד הפנימיות אחד הפנימיות ואחד הנאכלות מיבעי ליה תני אחד הפנימיות ואחד הנאכלות אי הכי חטאת העוף נמי מיעט רחמנא זאת אי הכי חיצונה נמי לא ריבה רחמנא תורת ומה ראית מסתברא חטאת בהמה הוה ליה לרבויי שכן בהמה שחיטת צפון וקבלת כלי וקרן ואצבע וחודה ואישים אדרבה חטאת העוף הו"ל לרבויי שכן הזאה כמותה הגך נפישין ה)בעי רבי אבין [1]חטאת העוף שהכנים דמה בצוארה בפנים מהו צוארה ככלי שרת דמי ומיפסיל או דלמא כצואר בהמה ה) [2]מדמה אמר רחמנא ולא בשרה ת"ש ו) [3]פירכסה ונכנסה לפנים וחזרה כשירה הא הכניסה ז) פסולה וליטעמיך גבי קדשי קדשים דקתני [3]פירכסה ויצאה לדרום וחזרה כשרה הא הוציאה פסולה אלא האי יצתה לחוץ איצטריכא ליה ה"נ יצתה לחוץ איצטריכא ליה בעי רבי אבין ח) [4]נשפך על הרצפה ואספה מהו אצרוכיה הוא דלא אצרכיה רחמנא כלי שרת והלכך אוספו וכשר או דלמא מיפסל פסל ביה רחמנא כלי שרת והלכך אוספו ופסול אמר רבא ת"ש יכול יהא דם חטאת העוף טעון כיבום תלמוד לומר זאת ואי ס"ד מיפסל פסיל ביה רחמנא ט) תיפוק לי דהא אפסיל לה באויר כלי אמר רב הונא בריה דרב יהושע במדביק כלי בצוארה בעא מיניה לוי י) ניתז מבגד לבגד מהו [5]מבגד קמא אידחי ליה לכיבום יא) או דלמא לא יב) א"ל יג)זו שאלה טעון כיבום ממה נפשך אי אוספו וכשר הא כשר ואי אוספו ופסול אנא [6]יג)רבי עקיבא יד) ס"ל דאמר הואיל ושעת הכושר ונפסלה דמה טעון כיבום דלמא משמע לומר בחטאת מן הנאכלות כתבתי לך הענין הזה ולא בכל הנאכלות נתמעטה חטאת העוף שהיא נאכלת מדברים האמורים בענין ומה אמור בענין כיבום מריקה ושטיפה: **אורחיה דקרא.** שכל הענין בלשון זה נאמר [ויקרא ו] תשחט החטאת בצפון מדמה: **רבה אמר.** הלי פירכא דפרכת דלמא פנימיות נתמעטו ממיעוטא דזאת עיקר כיבום בפנימיות כתיב דאשר יזה בניחאות הכתוב מדבר והיינו בפנימיות כתיב ד) בהן הזאה על הפרכת אבל בחיצונות אין כתוב הזאה ומיצונות הוא דאיתרבו מתורת: **והא תנא דמסני' אע"פ שאין הכתוב מדבר אלא בנאכלות קאמר.** אלמא עיקר קרא במיצונות הוא דכתיב ופנימיות מתורת איתרבו: ה"ק אף על פי שיש דברים בענין שאינו מדבר אלא בנאכלות ומאי ניהו מריקה ושטיפה דהיינו דוקא בנאכלות דסמיך ליה כל זכר בכהנים יאכל אותה מיהו לענין כיבום אבל הנאכלות ואחד הפנימיות והפנימיות עיקר דאשר יזה כתיב בהו ומיצונות מזאת תורת החטאת: **אי הכי.** דעיקר בפנימיות כתיב אמאי תנא אחד הנאכלות ואחד הפנימיות דמשמע ט) האמורה בנאכלות נוהגת אף בפנימיות דהכי משמע ט) האמור בנאכלות הוא הדין האמור בפנימיות אלמא נאכלות במשמעותא אתו ופנימיות מריבויא: **אי הכי חטאת העוף נמי.** תיתי ממשמעותא שהרי אף היא מן הניחאות דכתיב והזה (מן) ז) החטאת וגו' (ויקרא ה): ח) **חטאת העוף שהכנים דמה בצוארה בפנים.** כין מליקה להזייה מהו שתיפסל משום וכל חטאת אשר יובא: **ככלי שרת דמי.** שהרי לא הוקקה בקנלא ט) כלי חזו כלייה ומיפסל בהכנסת הדם שהכניסה בכלי להיכל: **או דלמא כו'.** והכמה שהכניסה לפנים משנשחטה והוליאה וקיבל דמה לא מיפסלא דמדמה אמר רחמנא ולא שהכניסו עם בשרה: **פרכסה ונכנסה לפנים.** בחטאת העוף קתני לה ט): כשרה. וקס"ד משום דמליה נכנסה ולא הכניסה הוא ע"מ לכפר וקרא כתיב [ויקרא ו] לכפר בקדש: **ויצאה לדרום וחזרה.** לאו דוקא נקט וחזרה אלא משום דקתני בה (כ) בהיא כ) פרכסה ויצאה לחוץ וחזרה פסולה דדוקא נקט לאשמועינן רבותא דאע"ג דחזרה פסולה נקט נמי גבי כשרה וחזרה: **הא הוליאה הוא פסולה.** נתמיה וכי יש מחילה בגופן ובדרום ליפסל ביוצא אלא הא דתני פרכסה יצאה לחוץ דקתני בה בהיא פרכסה ויצאה לחוץ חוץ לעזרה וחזרה פסולה ואפילו א) פרכסה ויצאה מחליה דנפסלה ביוצא ובפ' שני (לעיל כו.) מייתי לה בגמרא: **ה"נ.** דקתני פרכסה ב) גבי עוף משום דהיא נקט לה בלשון פרכסה ב) דקתני בה נמי פרכסה ויצאה לחוץ וחזרה פסולה: **נשפך על הרצפה.** מגואלה העוף: **אצרוכי הוא דלא אצרכיה רחמנא כלי שרת.** ולאו דידיה הוא במקום כלי שרת והלכך לאוספו ג) כשר ולהזותו למזנח דה"ל כנשפך מן הכלי על הרצפה ואפסו דכשר [לעיל לב.]: **או דלמא מיפסיל פסיל ביה רחמנא כלי שרת.** דדוקא שייר ד) ולא כתב ביה קבלה משום דבעי להזותו מן העוף עצמו למזנח וכ"ש דרצפה פוקלמו: **תיפוק לי.** דלא בעי כיבום בלאו מיעוטא דזאת דהא מיפסיל ליה דם מכי מטא לאויר הבגד ואתן לאוי להזאה בעינן ואויר כלי ככלי דמי [לעיל הה.]: **במדביק כלי בצוארה.** דלא היה על אויר עד שנגע בו ולהאי מיצטריך זאת למעוטי: **ניתז מבגד לבגד.** בדם בהמה קמיירי: **אידחי ליה לכיבום.** וגרע ליה מנשפך מן כלי על הרצפה ואספו ואחר כך ניתז על הבגד דהתם ליכא דכשר לזריקה לאוי להזאה קרינא ליה אבל על הבגד דאחקוקי אחקיק לכיבום אלמי ה) מתורת הזאה ולא קרינא ליה לאוי להזאה ולא בעי כיבום הלי אחרון: **זו שאלה.** בניחותא יפה שאלת ואשיבך עליה: ו) **אוספו וכשר.** ואע"ג דאחקיק לכיבום לא בטל מתורת דם כל זמן שלא מיבסו וה"ל כנשפך מן הכלי על הרצפה: **הא כשר.** וטעון אחרון כיבום: **ואם תימני לומר שאם אוספו מן הראשון פסול** ז). כדקא ס"ד משום דאחקיק לכיבום בטיל ליה מתורת דם: **אנא כר"ע ס"ל.** דאמר לקמן (דף נג.) היתה לה שעת הכושר לזריקה ונפסלה דמה טעון כיבום והאי הרי מתחילתו בכלי נתקבל והיתה לו שעת הכושר ואח"כ נפסל בנפילתו על בגד ראשון: ניתז

עין משפט נר מצוה

ה א מיי' פ"ג מהל' פסה"מ הלכה יט:
ו ב מיי' שם הלכה יח:
ז ג מיי' פ"ח שם הלכה יח:
ח ד מיי' פ"ג שם הלכה כ:
ט ה מיי' פ"ח מהל' מעה"ק הל"ט דלא כר"ש:

תורה אור השלם

1. הַבְּזָר הַמְּחַטֶּא אֹתָהּ יֵאָכֵלוּהָ בַּמָּקוֹם קֹדֶשׁ תֵּאָכֵל בְּחֲצַר אֹהֶל מוֹעֵד:
ויקרא ו, יט
2. כֹּל אֲשֶׁר יִגַּע בַּבְּשָׂרָהּ יִקְדָּשׁ וַאֲשֶׁר יִזֶּה מִדַּמָּהּ עַל הַבֶּגֶד אֲשֶׁר יִזֶּה עָלָיִךְ תְּכַבֵּס בְּמָקוֹם קָדֹשׁ:
ויקרא ו, כ

מוסף רש"י

וקרן ואצבע וחודה. שחטאת עטונה ליתן מתנותיה כחלבא מנגד חודה של קרן (נמשך מלמעלה ומלמטה, והקרן היתה) אחן של אחת של אחת כרוס אחת כדי מקלעות המזבח (לעיל י:) **חטאת העוף שהכנים דמה בצוארה בפנים.** שאין לומה קנלה: מהו.אם נפסלה בכך או לא, ולא לישפשטת לה (לעיל יא.) **פירכסה.** לאחר שחיטה: **ויצאה לדרום וחזרה כשרה.** בתוך פסול יצא בתוך המחיצות, ואחר חזרה לאו דוקא (לעיל כו.) זו שאלה. כמשמעה, שאלה גדולה שאלת (לעיל ל.):

ליקוטים

חטאת העוף שהכנים דמה בצוארה כו'. נראה דאיבעיא זו בש"ס למאן דאמר לא בעינן כיפר (במשנה דלעיל ס"ב ע"א) דאי לר' שמעון ור' יהודה דאיך שייך כיפר, דהואיל אפשר להזות באצבעו מצואר העוף שבע הזאות וארבע הזאות על המזבח, וגם לשון הגמרא חטאת העוף שהכנים וכו' נראה דבכניסה בעלמא פסולה. וקשה דאיך מבעיא שלא כהילכתא, דהא ר' יהודה ור' שמעון סוברים דבעינן כיפר. ואפשר דמכאן יצא להרי"מ מדיר אליבא דר' יהודה, ומיבעי ליה אליבא דהילכתא. אבל אם נאמר דבעינן בכל ענין כיפר לא שייך כאן כנ"ל. אך אפשר דיכול להיות שהיתה כדינו, וצ"ע. ותיקן שם שמביא הש"ס ברייתא, פירכסה ונכנסה לפנים כשרה הא הכניסה פסולה, מבואר דאין צריך כיפר. דבפירכסה מעצמה לא שייך כיפר, אם כן בכהאי גוונא הכניסה פסולה ולא בעינן כיפר, מוכח דיש הרי"מ דלא בעינן כיפר, ומכל מקום בנכנסה מעצמה כשרה דהוי כמו שונג, עי"ש. (מרים מלוה קלינ)

שיטה מקובצת

תוד"ה אי הכי כו' דש לחלק. ד**ה**כא **דקאי אקרא** בר. עיין כתוס' פסחים דף פ"ה ע"ח (ד"ה אמר):

מסורת הש"ס

ה) [לעיל יח.], כ) לעיל כו., ג) [לעיל]: כ"ק קנה.], ד) ת"כ צו פ"ו ה"א, ה) תוספתא זבחים פ"ח הי"ב, ו) [וע"ע מו' שבת כ: ד"ה אחד, פסחים פה.קת: ד"ה אחד, סוטה כ.ד"ה אחת כתובות כ: ד"ה אחד וע' קידושין יג. ד"ה כשם, מנחות סג: ד"ה רבי]

הגהות הב"ח

(א) נמי וכלל תנא אע"פ: (ב) רש"י ד"ה ויצאת לדרום וכו' בהיכל. ג"כ נקדשי קדשים:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה וקרן וכו' וכן צריך לפ"ש. וכן לקמן דף לד ע"ב:

שינויי נוסחאות

א) יאכלנה אאכלנה כל"ל (ש"מ): ב) דקרא הוא (ש"מ): ג) ל"ל בניחאות (ש"מ), וכ"כ בנ"ש: ד) ל"ל והתנן (הגר"ב) ובגי' ש"מ והא תנא אע"פ שאין הכתוב מדבר אלא בנאכלות קאמר ה"ק אע"פ שאין הכתוב מדבר אלא בנאכלות הני מילי לענין כו' וכ"כ בכתה"י ובר"ש: ה) בהמה דמי ומדמה אמר רב כל"ל (ש"מ, צ"ק): ו) בש"מ אמר רבה ת"ש: ז) הכניסה הוא פסולה. וכן בתמון הוציאה הוא (ש"מ): ח) אבין חטאת העוף שנשפך דמה על הרצפה ואספו מהו כל"ל (ש"מ): ט) רחמנא כלי שרת כל"ל (ש"מ), ח"ל הגר"ב תוכר מי היה הנפסל והמעיב, ולפסר הל"ל לוי מרבי ועי' לעיל ל ע"ב: י) כמ"ש איתיבי ליה מתורת דם, וע' רש"י וכמ"ש לות כה: יא) לא שנא (ש"מ): יב) כ"ל כרי יעקב, וכן בר"ש (ש"מ), ועי' לקמן נג ע"ב בש"ג לות מ: יג) דמשמע דהאה האמורה (ש"מ): יד) משמע ה"ה האמור בנאכלות כו' (זמוסי ונגיה ובר"ש): טו) ל"ל מדם (צ"ק): יח) בתה"י וב"מ טוף כתן דכור: חטאת בהמה הוי ליה לרבויי. חיצונות בפנימיות: יט) לקבלת כלי וזהו כלי ומיפסל בהכנסה כדם כו' כל"ל (ש"מ): כ) עי' ר"מ שהביא בקדשי קדשים. וגר' דטוב ע"ם ול' בקדשים קלים. עי' נגרי"מ לעיל כו ע"ב: כא) דאפילו פרכסה ויצאת מאליה נפסלה ביוצא (ש"מ): כב) ל"ל בכנסה (ש"מ): כג) אוספו וכשר להזותו כל"ל (ב"מ, צ"ק): כד) ל"ל צואר (ב"מ): כה) [ונדל' ולנת הוכח זה גם בש"מ בטעות]: כו) איתיבי ליה מתורת דם כל"ל (ש"מ, צ"ק): כז) אי אוספו כל"ל (ש"מ, צ"ק): כח) פסול לזריקה (ש"מ): כט) קאמר (ש"מ): ל) לפיכך דפרוך הא איבא (ש"מ): לא) לפיכך שלמיעו (ב"מ), [ולפיכך שם כרישא וחכ"א אחד שבת ואחד חול]:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com